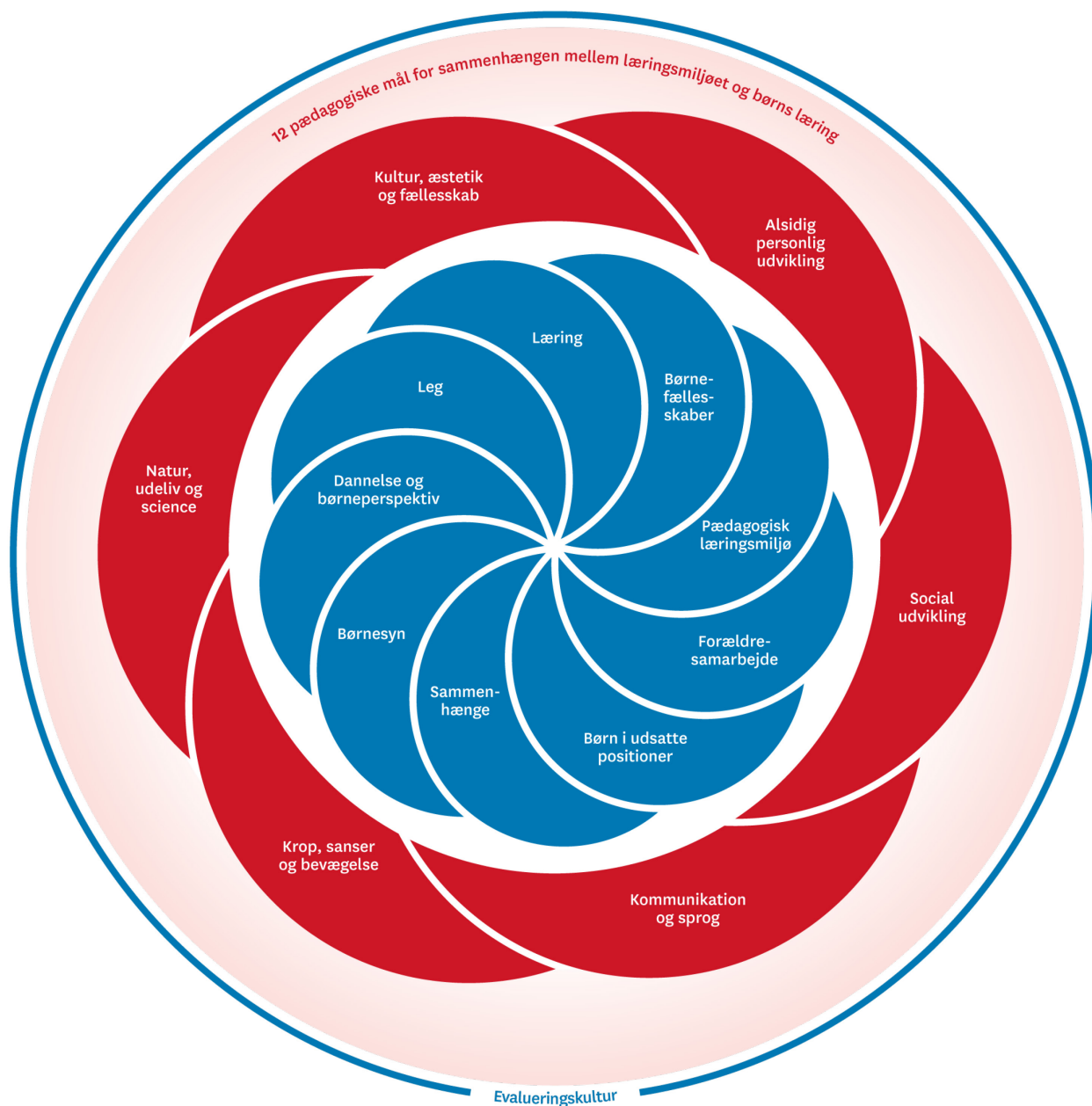

Pædagogisk læreplan for Skov- og Naturbørnehuset Skovsneglen 2019-2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.](#)

Hvem er vi?

Skov- og Naturbørnehuset Skovsneglen

Vuggestue og børnehave

Skov- og Naturbørnehuset Skovsneglen er en puljeinstitution med både vuggestue og børnehave. Vuggestuen er normeret til 12 børn og børnehaven til 28 børn.

Fysisk er Skovsneglen placeret i Lellinge/Køge ude på markvejen i gamle gård-bygninger ejet af Vallø stift.

Partnerskabet med forældrene er en vigtig faktor her i Skovsneglen, vi har fokus på at have en god kontakt til forældrene i dagligdagen omkring deres børn og vi tilbyder jævnligt samtaler.

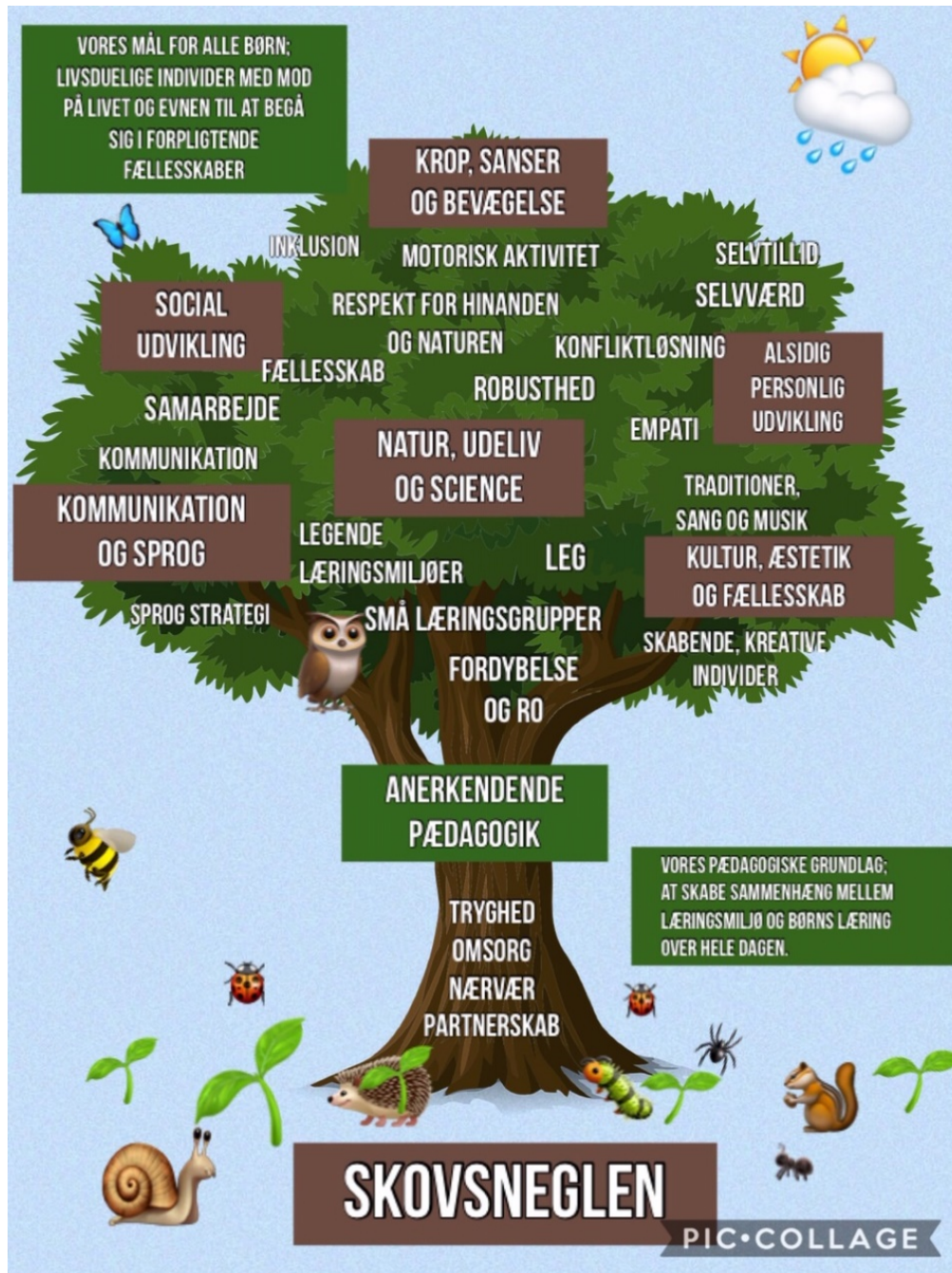
Vi har en forældrebestyrelse, der arbejder tæt sammen med vores leder og de er bl.a. med til at sætte vedligeholdelse af bygninger og legeplads, personaleforhold og økonomi på dagsorden. Forældrene har etableret en støtteforening, der samler penge ind, eksempelvis via arrangementer til at kunne forbedre og forskønne børnenes miljø og vilkår her i Skovsneglen.

Vuggestuen har lokaler til at kunne være inde hele året rundt, hvorimod børnehaven ikke har et lokale, der kan rumme alle børn. Derfor er børnehaven kun indendørs ved morgenstunden og går ud kl.8.00 alle ugens dage. Ved stærk kulde og regn kan vi gøre brug af 1.salen, som er et tumlerum med diverse legesager. Vi har et kombineret bog-rum/soverum som også kan benyttes til en lille gruppe af børn.

Skovsneglen betaler for at kunne gøre brug af skoven, der ligger ganske tæt på. Vi har et stort fokus på skov og natur. Læreplanstemaet *Natur, udeliv og science* er derfor et gennemgående fokuspunkt i nærmest alt, hvad vi foretager os. Alle børnehavebørn går i skoven 3 gange om ugen fra april til november, i skoven har vi en fast base. Vi går i skoven fra kl.9.00 til kl.15.00. Vi bruger det vilde rum i skoven til at være nysgerrige og til at fordybe os og finde ro. Dette foregår som oftest i mindre læringsgrupper samt i legende fællesskaber i vores etablerede læringsmiljøer i skoven. Vuggestuebørnene tager også i skoven eller på tur mindst en gang om ugen for at opleve udelivet i det vilde rum, her er der plads til fordybelse og fascination. Vuggestuebørnene bruger også deres nyetablerede legeplads, hvor der er mulighed for at børnene kan sanse og bevæge sig i et trygt afgrænset uderum.

I Skovsneglen har vi fokus på at inkludere alle børn, alle børn har ret til at være en del af et fællesskab. Vi har en børnegruppe, hvoraf en lille gruppe af børn er udfordret på eksempelvis sprog, motorik samt evnen til at begå sig i større fællesskaber. På disse børn bliver der løbende udarbejdet handleplaner og vi har netværksmøder med PPR og forældre. Det pædagogiske personale arbejder hele tiden på, at inkludere alle børn i fællesskabet, om det er i en mindre gruppe eller i en større gruppe. Vi taler positivt om børnene og fremhæver deres kompetencer, hvilket gør at alle børn i store træk accepterer og respekterer hinanden med de forskelligheder, de hver især har.

Vores træ:

Pædagogisk grundlag

Vores pædagogiske grundlag er at skabe sammenhæng mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børns læring over hele dagen, vores mål for alle børn er at vi i samarbejde med forældre udvikler livsduelige individer med mod på livet og evnen til at kunne begå sig i forpligtende fællesskaber.

De centrale elementer i det pædagogiske grundlag er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse, de skal øve sig at kunne veksle imellem at have taletid og at lytte til andre. Børnene skal have mulighed for medbestemmelse i de aktiviteter, Skovsneglen tilbyder.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af vores dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, børn lærer gennem hele dagen, læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, i rutinesituationer og gennem udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring. I Skovsneglen lægger vi vægt på, at børnene leger i mindre grupper samt hjælper dem med at rammesætte de pædagogiske læringsmiljøer, så det bliver tydeligt for børnene, hvad de kan lege med i forskellige rum, legepladsen og i skoven.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring. I Skovsneglen har vi et tæt partnerskab med forældrene, vi har en god daglig kontakt, vi tilbyder årlige forældresamtaler, et årligt forældremøde og vores støtteforening står bl.a. for arrangementer, der styrker forældrenes fællesskab og de samler penge ind til børnenes mulighed for større oplevelser ud af huset. Skovsneglen har en forældrevalgt bestyrelse, der sammen med den daglige leder styrer driften af Skovsneglen.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter, vi hjælper børnefællesskabet til at rumme børn med forskellige behov og støtter op om børnenes styrker. Vi samarbejder med PPR, (pædagogisk psykologisk rådgivning) og får herigenem støtte og vejledning til at understøtte børnenes udvikling.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed og en evne til at kunne begå sig i et fællesskab.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Hvordan kommer de centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene.

Børnesyn: Vi har vores træ (side 4), hvor vi i fællesskab er kommet frem til de vigtigste kerneværdier. Nede i stammen har vi for os de vigtigste kerneværdier **tryghed, omsorg, nærvær og partnerskab**. Oppe i trækronen folder vi læreplanstemaerne ud, de beskrives i de senere afsnit. Børn her i Skovsneglen skal opleve en tryk hverdag, de skal opleve genkendelighed. Faste voksne, kendte ansigter, faste rutiner og en overskuelig ramme for dagen. Dette er med til at gøre børnene trygge. De skal opleve at få den nødvendige omsorg, de har brug for. De skal trøstes, når de er kedede af det, de skal puttes, når de er trætte, de skal have skiftet ble, toiletbesøg, tøjskifte og ikke mindst skal vi sørge for at de får noget at spise og drikke i løbet af dagen. Børnene skal opleve at have nærværende voksne omkring dem. Det pædagogiske personale skal overskue hele børnegruppen samt have øje for det enkelte barn. Når vi er nærværende voksne, fordyber vi os i en samtale med børn, eller fordyber os i en bestemt aktivitet eller leg sammen med børnene. Vi kan også være nærværende og observerende, eksempelvis kan vi observere en børnegruppe på afstand og kun blande os i lege-fællesskabet, hvis vi kan se at det vil gavne deres lege-relationer.

Det er altid vigtigt for os at have et tæt partnerskab med forældrene omkring deres barns udvikling. Ved bekymringer i forhold til barnets udvikling vil vi altid sørge for at involvere forældrene og eventuelt bringe andre samarbejdspartnere på banen for at sikre barnets udvikling bedst muligt. Vi sørger for at have den gode kontakt med forældrene ved også at fortælle dem, når børnene har gode lege og er inde i en positiv og god udvikling.

Dannelse og børneperspektiv: Børnene i Skovsneglen skal føle sig set og hørt, de skal stimuleres og udfordres på deres forskellige udviklingstrin. Vi skal se børnene som kompetente og selvstændige individer og have positive forventninger til deres bidrag i såvel planlagte som spontane aktiviteter samt i de faste rutiner. De skal være aktive medskabere, når børnene er medaktører i en leg eller aktivitet, udvikler de deres kompetencer. De lærer mens de leger. Når vi som pædagogisk personale planlægger aktiviteter, skal vi have os for øje, at der skal være plads til børnenes forskellige bidrag i processen, vi skal tænke børneperspektivet ind. Det kan eksempelvis være en sangleg, hvor børnene skiftes til at sige, hvilket dyr sangen skal handle om. Det kan være en bevægelses-aktivitet, hvor børnene på skift, er den der bestemmer, hvilken bevægelse, der skal laves. Det kan også være ude i den frie leg på legepladsen, hvor børnene efterspørger, at få kridt frem til at tegne med, eller hængekøjen eller balance-cyklerne. Børnene kan efterspørge at få terrarier frem, fordi de er i gang med at finde dyr. Det kan være at de gerne vil lege med bolde. Det pædagogiske personale skal være lydhør over for børnenes initiativer til leg. Når vi følger børnenes spor, er børnene mere aktivt deltagende og de er selv med til at skabe deres

læring. I fællesskabet lærer de at deltage i demokratiske processer, vente på tur, eksempelvis at stå i kø, lytte til andre, selv blive hørt, skiftes til at bestemme i legen, dele legetøjet osv.

Leg og læring: Vi har stor fokus på at der er plads til børnenes leg her i Skovsneglen. Især leg, hvor børnene selv søger deres lege-relationer og selv bestemmer legens indhold. Nogle gange er det nødvendigt at guide dem en smule, så legen bliver god for alle og ikke er forstyrrende for andre børn. Vi hjælper børnene med at sætte rammen og støtter de børn, der har brug for at blive inkluderet i fællesskabet. Vi har børn, der er gode til at være lege-agenter. De tager styringen i legen og fordeler roller og sætter rammen for legen. Vi blander os kun som voksne, hvis vi kan se, at legen ikke er god for alle parter, eksempelvis hvis styringen fra det ene barn bliver for voldsom, således at de andre ikke får mulighed for medbestemmelse.

Nogle formiddage har vi planlagte aktiviteter for børnene i små lærings-grupper. De voksne har sat en ramme og planlagt en specifik aktivitet. Det kan være et projekt, der kører over længere tid eller det kan være små aktiviteter, der styrker børnenes sprog, grovmotorik, finmotorik, selvtillid, fællesskab, sociale relationer eller gode naturoplevelser, der indbyder til nysgerrighed, ny viden og eksperimenterende processer. Når vi planlægger en bestemt aktivitet, har vi os for øje, at aktiviteten kan forløbe anderledes, end det vi selv har tænkt. Dette fordi, vi altid skal være åbne over for børnenes bidrag, børnene kan blive optaget af noget bestemt eller vil måske i en anden retning og hvis vi som pædagogisk personale kan se, at det vil give børnene lærerige oplevelser, skal vi huske at følge deres spor.

Børn lærer især imens de leger, de lærer ved at kommunikere og udveksle ideer og erfaringer i de sociale interaktioner. Læring foregår over hele dagen, i de børneinitierede lege, i de voksenplanlagte aktiviteter og i rutinesituationer. Børn lærer ved at indgå i et fællesskab med andre børn og voksne. I skovsneglen er der rum og tid til børnenes leg, hvor de voksne går ved siden af og kun blander sig, hvis vi kan se at legen ikke udvikler sig.

I vuggestuen skal de voksne gå mere foran i legen og hjælpe børnene til at udvikle på små rollelege, guide dem til at dele legetøjet og vise dem, hvordan børnene kan lege med legetøjet, så det bliver en afgrænset leg med fælles fokus.

De voksenplanlagte aktiviteter giver børnene et fællesskab om en bestemt aktivitet, men også muligheden for at eksperimentere og gøre nye opdagelser og selv være med til at finde kreative og innovative løsninger. Det kan eksempelvis være forhindringsbanen, der lige pludselig bygges om af et par kreative børn, det kan være de farvede ringe, der skal leges med på en helt anden måde end det den voksne har præsenteret børnene for. En trillebør kan bruges som seng eller til at bygge et hus med. Grøften kan bruges som hav og der findes lange pinde til at fiske med. Den store gren, kan bruges som bus eller støvsuger, den store runde sten er blevet til et dinosaur-æg, det er kun fantasien, der sætter grænser. Vi skal give rum og plads til at børnenes fantasi slippes løs. Vi ser især børnene finde kreative og innovative løsninger ude i naturen i skoven. Børnene bliver gode til at konstruere ud af de materialer, de finder i naturen. Det kræver god fantasi og børnene udfordres, når de selv eksperimenterer, fejler eller finder nye løsninger.

Børnene oplever en tryghed i, at vi har faste rutiner, eksempelvis omkring samling som foregår både formiddag, til frokost og til eftermiddag. Børnene samles, når vi synger samle-sang "ringel-rangel-roser", børnene rydder op, når vi synger "ting-tingeling, hver tar´ en ting..." Børnene står i kø, når der skal vaskes hænder. Børnene går to og to sammen, når vi går på tur til skoven, oftest en stor sammen med et mindre barn. Børnene bærer selv deres rygsæk med madpakke og drikkedunk. De skal selv pakke ud og i rygsækken igen. Når vi ankommer til skoven har vi en base, hvor vi sætter os og samles og hører om dagens agenda. Alt dette giver børnene en tryk og forudsigelig ramme for dagen. Børnene oplever, at de voksne har styr på den overordnede ramme

og dette frigiver energi til børnene, så de har lyst til at lege, udforske, være nysgerrige og kaste sig ud i nye udfordringer.

Børnefællesskaber: Vi har stor fokus på leg i fællesskaber, vi sammensætter vores små læringsgrupper ud fra, hvilke børn der er gode for hinanden og hvilke børn, der kan være med til at udvikle hinanden. En gang om året tager børnehaven på koloni, koloni-turen styrker børnenes fællesskabsfølelse gennem gode oplevelser i ny natur og i et andet miljø væk fra mor og far. Børnene vender hjem fra koloni med en større portion selvstændighed og selvtillid og der skabes grund for nye venskaber.

Gruppensammensætningen er et tilbagevendende punkt på dagsorden til vores stuemøder. Både vuggestue og børnehave skal sørge for, at børnene oplever at være en del af en mindre gruppe og at de har et legende fællesskab i denne gruppe.

Vi har ofte en observerende tilgang til børnenes frie leg for at se på, om alle børn er en del af et legende fællesskab og for at sikre os, at børnene hver især er aktivt deltagende i legen og byder ind med nye ideer til legen. Det er vores opgave at støtte de børn, der har det svært i fællesskabet og hjælpe med at skabe nye venskaber, både på tværs af alder, køn og kultur. Der skal være plads til alle, vi taler positivt om alle børn og hjælper med at fremhæve de kompetencer, børnene hver især har og er stærke i.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

På vores træ har vi skrevet vores pædagogiske grundlag; *at vi ønsker at skabe sammenhæng mellem læringsmiljø og børns læring over hele dagen.*

Vi skal arbejde med vores læringsmiljøer i Skovsneglen, vi har den børneinitierede leg, små læringsgrupper med de voksenstyrede planlagte aktiviteter, spontane aktiviteter og ikke mindst alle de daglige rutiner.

Vi skal have os for øje, at de forskellige pædagogiske læringsmiljøer skal tage hensyn til børnenes perspektiv, hensyn til fællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Vuggestue:

Leg: I vuggestuen er der børneinitieret leg om formiddagen, de voksne sidder på gulvet og følger børnene i deres leg. Guider og hjælper dem med at blive i legen i så lang tid som muligt. Gør plads til at andre børn kan komme til og fra i legen. Være opmærksomme på, at begrænse mængden af legetøj, der ligger fremme, så det er overskueligt for børnene, at se, hvad der kan leges med.

Om eftermiddagen er der også børneinitieret leg enten inde eller ude på legepladsen. Der er børn, der stadig sover, som skal hjælpes op og have noget at spise efter luren. Når børnene er ude på legepladsen har de gynger, rutsjebane, sandkasse, sandting og bolde til rådighed. Der bliver ofte leget med sand og lavet sandkager eller bygget slotte. De voksne støtter børnene i deres leg og sætter ord på det, de leger. De voksne er opmærksomme på, at alle børn enten er fordybet eller observerer på en leg, alt efter hvor børnene er i deres udvikling. Der er fokus på grovmotorik, balance, rutsje, gyngende, gå på forskellige underlag.

Aktiviteter: De voksne deler børnene i mindre grupper så ofte som det kan lade sig gøre. De mindste under 36 mdr. er sammen med 2 voksne og skal ofte sove på skift. De mindste skal have omsorg og føle sig trygge i vuggestue-gruppen. De udforsker, sanser og smager på legetøjet. Det er vigtigt, at der kun er få ting til rådighed, som de kan lege med.

De største børn går på 1.salen eller ud på legepladsen. På 1.salen er der fokus på grovmotorik, gå på balancebane, massage, små sanglege samt historie-fortælling med bevægelse, hvor børnene får medbestemmelse i forhold til historiens udvikling.

På legepladsen kan de voksne have et bestemt fokus for legen, samtidig med at de følger børnenes spor. Eksempelvis kan der holdes fødselsdag for sjov, eller leges far, mor og børn samt husdyr. Der synges, når der gynges og børnene øver sig i at vente på tur ved rutsjebanen, de voksne støtter og guider.

Planlagte ture ud af huset er som regel en lille gåtur op ad markvejen, hvor der eksempelvis kan være fokus på dyrespor, blade, vandpytter, fugle, markens afgrøder eller andet spændende, børnene møder på deres vej.

En dag om ugen er der læse-leg med en lille gruppe og en voksen. I bog-rummet skabes et hyggeligt og afgrænset miljø, hvor børn og voksen har en dialog omkring en lille historie med bestemte fokus-ord.

Rutine-situationer: Formiddags-samling kl. 9.00 foregår inde det meste af året, vi spiser sammen og har faste pladser. Vi har godmorgen-sang, hvor vi siger Goddag til alle børnene og finder ud af, hvem der mangler på dagen. Efter lidt gumleri af maden tager en af de voksne sang-kufferten frem og vælger dagens figur nede fra kufferten. Børnene kender sangen lige så snart de ser figuren og de er gode til at synge med. De mindste børn observerer og lytter. Sang-aktiviteten slutter med en tydelig slut-sang. Og afsluttes med ”*snip-snap- snude nu skal vi ha´ klude.*” Herefter ved børnene, at de må rejse sig, når de har tørt sig med en klud.

I garderoben er der få børn med ude ad gangen. Den voksne guider børnene i forhold til at tage tøj af og på. Nogle gange gøres det med en sang. Ligeledes øver de største vuggestuebørn sig i at gå på toilettet, også selvom de har ble på. De vasker deres hænder efter toiletbesøg med voksen-guidning.

Ved bleskift taler de voksne med barnet og sætter ord på, hvad der sker. Måske synges der en lille sang, som passer til situationen.

Ved frokost er der et barn, der hjælper den voksne med at hente madpakker i køleskabet. Børnene har deres faste pladser ved bordet og hver får en tallerken med kniv og gaffel. Børnene er med til at vælge en mad fra madpakken, der kommer på tallerkenen og skæres ud. Når børnene er færdige med at spise, får de lov til at rejse sig og gå ind på stuen at lege indtil der er en voksen, der er klar til at putte dem ud at sove. De største børn kravler selv op i krybben via stigen. Der er altid en voksen tilbage sammen med dem, der stadig spiser.

Børnehaven:

Læringsgrupper af 5-10 børn i skoven tirsdag og torsdag. Her planlægger de voksne aktiviteterne i hver gruppe. Vi følger som oftest børnenes spor i selve aktiviteten, de voksne har planlagt aktiviteten, men er også åben for at aktiviteten skifter retning, hvis børnene forfølger et andet spor. Grupperne er sammensat sådan, at alle børn tilgodeses i forhold til at få en plads i gruppen, til at kunne bidrage til gruppen og til at der kan foregå læring i gruppens fællesskab.

Fredag har vi bål-dag. Der tændes bål fra morgenstunden og børnene er med til at skrælle, snitte og skære grøntsager ud til dagens bål-mad. Børnene hjælper med at hente brænde, redskaber og madvarer, der skal bruges. Vi har et fællesskab omkring bål-maden, hvor mange børn har hjulpet til, hermed får de et ejerskab for madlavningen og de bliver præsenteret for forskellige råvarer og er gode til at smage og spise det mad vi har lavet.

Der er legende fællesskaber i løbet af dagen. Vi har fokus på at være observerende voksne i forhold til at sikre, at alle børn er en del af et lege-fællesskab. Onsdag er der en lille gruppe, der har dialogisk læsning i skoven, gruppen sammensættes på dagen og vælges af den voksne, der har planlagt den dialogiske læsning til dagen.

Mandag bliver vi på Skovsneglens legeplads og leger. De voksne kan sætte spontane aktiviteter i gang, men har især fokus på at være observerende på børnenes lege-relationer og støtte børnene i konflikter samt at støtte og hjælpe de børn, der har brug for hjælp til at indgå i lege-relationer. Om mandagen har vi også en lille gruppe, der spiller spil med fokus på opmærksomhed, koncentration, turtagning.

Rutine-situationer: Børn og voksne interagerer i mange rutine-situationer i løbet af dagen. Garderobe-situation om morgenen. Børnene skal have overtøj og sko på. Vi guider og støtter børnene i, at få taget overtøj og sko på. Der er altid en voksen, der bliver i garderoben til alle har fået tøj på. En anden går ud med de børn, der er færdige, således er der nogenlunde ro til at få en god dialog med de børn, der bliver hjulpet færdige i garderoben, vi sætter ord på, hvilken del af tøjet, de skal tage på først og taler med barnet omkring den situation, vi er i eller barnet kan have behov for at fortælle om noget, de har oplevet derhjemme. Der er fokus på selvhjulpethed, følge en kollektiv besked samt individuel guidning og fokus på den sproglige kommunikation i garderoben. I skoven har vi en bestemt rutine, når vi skal hjem.

Covid-19 har gjort at vi har faste rutiner inden hvert måltid. Enten vasker børnene hænder ved vasken eller de får en klud til at vaske deres hænder i inden vi spiser. Når det kan lade sig gøre deler vi børnehavegruppen i 2 eller flere grupper, så vi ikke skal sidde at spise samme sted allesammen. Vi har formiddagssamling kl.9.00 hver dag, hvor vi venter med at spise til alle har fået mad og der er sagt værsgo. Vi tæller, at alle børn er til stede, vi fortæller børnene om, hvad der skal ske i dag og har som regel også en lille ræk-hånden-op-runde, hvor børnene kan få ordet og fortælle noget højt til de andre. Børnene øver sig i at vente på tur og de øver sig i at lytte. De øver sig også i at agere i en større samling, hvor der er en fast ramme med faste regler for samværet. Til eftermiddag samles vi til en bid brød og lidt frugt. Nogle gange henter den voksne en bog, der læses højt eller en voksen fortæller en historie for hele børnegruppen. Vi har reflekteret over, at børnene er mest med og lytter bedst, når den voksne selv finder på en historie. Børnene er fanget af historien og griner med og danner deres egne billeder inde i hovedet i stedet for at se billeder fra bogen, derfor vælger vi oftest at digte eller fortælle en kendt historie.

Samarbejde med forældre om børns læring.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi afholder et årligt forældremøde samt bestyrelsesmøder henover hele året. Bestyrelsen afholder derudover en årlig generalforsamling.

Forældrene tilbydes en forældresamtale en gang om året med fokus på barnets trivsel og udvikling, vi gennemgår Trasmo-skema og eventuelle sprog-vurderinger.

Vi afholder en 3 måneders opstartssamtale med forældre, både vuggestue og børnehave. Hvor vi taler om, hvordan barnets opstart er forløbet, hvordan barnet trives og om der er noget, der skal forventningsafstemmes.

Ved aflevering og afhentning giver vi os tid til at forældre kan overlevere vigtig information og ved afhentning afser vi tid til at give de forældre, der har brug for det, en kort info om barnets dag, eventuelle uheld, fokus på gode legerelationer og barnets gode udvikling og læring.

Vi har forskellige arrangementer, der styrker det sociale sammenhold og relationer børnene imellem samt forældre imellem og personale, børn og forældre imellem. (Dog med begrænsninger og aflysninger her i 2020, grundet Covid-19)

- Fredagskaffe, eftermiddag
- Lanternefest
- Høstbazar (forældre)
- Eftermiddags-julehygge,
- Bedsteforældredag,
- Afslutningsfest for de kommende SFO/skolebørn.
- Arbejdsdage

Vi ser det også som vores opgave, at vejlede forældrene i, hvordan de kan bidrage til barnets udvikling og læring, hvad de kan øve og støtte barnet i derhjemme eks. Læse bøger, udvide barnets begrebsverden gennem samtale og vejlede om børns sprogtilegnelse.

Derudover har vi en tættere dialog med forældrene ved børnenes overgang til SFO/skole. De får skriftlig information om det skoleforberedende arbejde og inviteres til info-møde, når vi nærmer os SFO-start.

Vi skal arbejde på at være tydelige og konkrete i forhold til at afstemme forventninger til hinanden. Forældrene skal støtte op om, det der foregår i institutionen. De skal deltage, engagere sig, indhente info og viden.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Skovsneflen har vi børn med gode socio-økonomiske baggrunde.

Vi har børn med fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser, disse børn vil være i risiko for at stå uden for fællesskabet, hvis ikke vi laver en fokuseret pædagogisk indsats for at få dem inkluderet.

Vi har børn, der er udfordret på deres sproglige kommunikation, børn, der er udfordret på deres fysiske kompetencer, børn der er udfordret på deres psykiske kompetencer.

Det pædagogiske personale har fokus på at fremhæve de udsatte børns gode kompetencer, vi taler positivt om dem foran de andre børn, og italesætter, hvad de er gode til. Det gør, at de andre børn oplever og får øje på, at de udsatte børn rummer nogle gode egenskaber, som de kan bruge i deres leg.

Når vi sammensætter grupper, har vi for øje, hvilken gruppe der vil være god at sætte sammen i forhold til at få inkluderet de udsatte børn. Vi evaluerer ofte på vores grupper og på sammensætningen, for at sikre at alle børn får en plads og bliver en del af et lærende fællesskab.

Der holdes netværksmøder med forældre og samarbejdspartnere fra PPR, der bliver udarbejdet handleplaner for de udsatte børn. Handleplanen bliver typisk opdateret en gang hver halve år eller lige efter et netværksmøde, hvor vi har gennemgået og evalueret planen, som regel er der sket en positiv udvikling og der opstilles nye mål for den næste periode.

Når vi har børn i udsatte positioner er vores vigtigste samarbejdspartnere forældrene, de skal være bekendt med de udfordringer, barnet har i forhold til at indgå i institutionens hverdag og børnefællesskaber. Udfordringerne kan se anderledes ud derhjemme og vi har en god dialog om, hvordan der arbejdes med barnets trivsel, læring og udvikling i institutionen og vi laver aftaler om, hvad forældrene skal have fokus på og arbejde med derhjemme.

Vi har nogle fantastiske forældre, der er meget rummelige. Vi har en god opbakning fra alle forældre i institutionen omkring de børn, der er udfordret. Vi italesætter over for forældrene, at vi har børn med udfordringer og at det er vigtigt at kunne rumme alle børn. Vores forældre er gode til at acceptere, at der er børn der fylder mere end andre og ved, at det er fordi, at de er udfordret på den ene eller den anden måde. Når der holdes fødselsdage i privat regi, henstiller vi til, at alle inviteres med.

De børn, vi har i udsatte positioner, udvikler sig bedst i mindre læringsgrupper med synlige læringsmiljøer og med guide og støtte fra en voksen.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

I skovsneglen arbejder vi allerede fra april med de nye kommende skolebørn. Vi går i skoven 3 dage om ugen fra april til november, her deler vi børnene i små læringsgrupper. Sidste år havde vi 6 skolebørn og i år (2019-2020) har vi 10 skolebørn. Det pædagogiske personale har planlagt aktiviteter om formiddagen i de små læringsgrupper. Dette gør at alle børn er med i et forpligtende fællesskab.

Skolebørnene har den samme voksen, der planlægger aktiviteter med et skoleforberedende islæt. Det kan være en aktivitet, hvor de skal samarbejde om at finde former og farver, der er gemt i skoven. Det kan også være at finde pinde i forskellige længder og bagefter sætte dem i rækkefølge i forhold til størrelse. Vi kan finde forskellige materialer i skoven, pinde, grankogler, sten, bark og blade og undersøge sammen hvilke ting der kan flyde i åen og hvilke ting der synker til bunds. Dette giver børnene mulighed for at udvikle deres nysgerrighed og deres matematiske opmærksomhed, der findes mange mønstre, former og tal ude i naturen. Vi laver også en sansebane, hvor børnene får bind for øjnene og skal følge en snor rundt imellem træerne i skoven. Dette skærper deres opmærksomhed, deres høre- og lugtesans samt balance. Vi fordyber os i et projekt over længere tid med naturen som omdrejningspunkt. Det kan eksempelvis være at finde haletudse-æg og tage dem med hjem i et terrarie, fodre dem og følge deres udvikling fra haletudse til frø. Vi printer billeder ud af med haletudsens udvikling og vi er nysgerrige sammen og taler i fællesskab om, hvad de spiser og hvem, der kan finde på at spise dem og hvor de lever henne, når de bliver store frøer. Vi farvelægger haletudser mm. Ude i naturen har vi også højtlesning i form af dialogisk læsning. Vi har en bog med små historier, som indbyder til samtale om nogle bestemte fokus-ord og hvor børnene også skal være aktive i selve historie-fortællingen.

Hjemme i skovsneglen har vi et lille skolegruppe rum, hvor vi fra september og frem til slut marts enkelte dage om måneden præsenterer den kommende skolegruppe for de lidt mere stillesiddende aktiviteter. Forældrene får et lille brev omkring opmærksomhedspunkter i forhold til SFO- og skolestart, således at vi i fællesskab hjælper med at gøre børnene skoleparate. De tilbydes også en samtale i oktober/november, hvor vi taler om, hvordan vi bedst hjælper barnet på vej i den sidste tid inden skolestart.

Hvert barn har en mappe, hvor de kan øve sig i de mere finmotoriske kompetencer, som farvelægning, skriftsprog og tal. I skolegruppen har vi også fokus på sproget, at give udtryk for egne behov og interesser, vi øver kendskabet til rim og remser, overbegreber, forholdsord, former og farver. Vi øver børnene i at klippe med saks og vi øver deres vedholdenhed ved at stille krav til opmærksomhed og koncentration om en bestemt opgave. Vi øver at lytte til hinanden, vente på tur og at udsætte egne behov. Vi øver børnene i at kunne modtage en kollektiv besked og agere herefter. Vi spiller spil, eksempelvis UNO, hvor der både er tal og farver involveret, samtidig øver børnene sig i kunsten at tabe og at vinde. Børnene skal lære at tage ansvar og kan i løbet af dagen få nogle små opgaver, de skal udføre.

Vi har fokus på at børnene skal være så selvhjulpne som muligt, børnene skal selv kunne tage tøj af og på, pakke deres tasker til og fra skovturen. De skal øve sig i at tørre sig selv efter toiletbesøg.

I den sidste måned inden SFO-start 1.april, har vi brobygning med den nærliggende skole. Vi besøger SFO'en flere gange og møder de voksne og ser SFO-lokalerne samt klasselokaler. Vi siger "Hej" til de børn vi møder på skolen, det er trygt at møde kendte ansigter, som har gået i børnehaven sidste år eller for 2 år siden. SFO-personalet besøger os også her i Skovsneglen og vi får besøg af børnehaveklasse-lederen. Vi har enkelte gange besøgt SFO og skole, der ligger længere væk. Dette prioriteres, når ressourcerne rækker til det, fordi vores børn skal på mange forskellige skoler rundt om i Køge og det kan ikke altid lade sig gøre at besøge alle disse. Dog har vi en tæt dialog med forældrene omkring, at de selv besøger SFO og skole med deres barn og vigtigheden heraf.

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Bibliotek, vi låner bøger fra biblioteket, både i børnehaven og vuggestuen, vi har en fast aftale om at modtage og aflevere bogkasser.

Den lokale jæger, kommer med sit vildtbytte, vi ser jægeren afpelse byttet og bruger kødet i vores bål-ret. Børnene har været med til at bære ænder og fasaner ind fra hans bil.

I december måned går vi i kirken til en børnegudstjeneste. Forinden besøget taler vi med børnene om det der skal ske i kirken. Børnene fortæller om deres oplevelser med kirken og vi får en masse gode perspektiver på, hvordan man kan bruge kirken, eksempelvis dåb, konfirmation, bryllup, begravelse og højtider.

Den lokale Brugs i Lellinge besøger vi også omkring juletid. Vi får som regel lov til at låne deres lokale på 1.salen, når vi skal indtage vores frokost.

Vallø stift, vi har møde med Søren fra Vallø stift en gang om året. Vi betaler for at få lov til at gå uden for stierne i skoven og har etableret en form for en base i skoven, som danner en et trygt læringsmiljø for børnene. Vi passer godt på skoven og på de bygninger vi lejer af Vallø stift. Vi har et godt samarbejde og har blandt andet fået lov til at udvide vuggestuens legeplads. Det har givet et meget bedre læringsmiljø for vuggestuebørnene i uderummet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Ved det fysiske børnemiljø i Skovsneglen er vi opmærksomme på Støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse, plads til stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe-indretning, legeplads-indretning og rummenes indretning. Skovsneglen er en gammel bygning og har desværre ikke en optimal planløsning, vi har haft en arkitekt til at måle og kigge nærmere på Skovsneglens indretning og drøfter muligheder og økonomi i forhold til at skulle optimere rummenes placering og indretning.

I skoven har vi fantastiske fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljøer. Naturen er smuk og giver plads til fysisk udfoldelse, der er plads til fordybelse og ro, som giver os alle psykisk velvære.

I forbindelse med Covid-19 har vi fået opstillet en udevask samt en toiletvogn til børnehavebørnene og det har vist sig at have en stor værdi i forhold til hygiejne og i forhold til det pædagogiske læringsmiljø omkring rutiner som at vaske hænder og gå på toilettet. Bestyrelsen arbejder videre med at få etableret permanente ude-vaske, som børn og voksne kan bruge hele året.

Ved det psykiske børnemiljø er vi opmærksomme på en gensidig respekt og tolerance. Vi ser på samspillet mellem børn og voksne, på børnenes indbyrdes samspil og har fokus på accept af forskelligheder, vi deler børnene i mindre grupper så ofte som det kan lade sig gøre og sørge for at alle har del i et fællesskab.

I børnehavens ude-rum er vi opmærksomme på at skabe forskellige læringsmiljøer, og opmærksomme på at guide børnene til at fastholde et synligt læringsmiljø i et bestemt rum. Eksempelvis tegner vi og leger med dyr og klodser ved bordet under halvtaget. Vi graver store huller i sandkassen. Ved bålpladsen sidder vi ned, når bålet er tændt osv.

Ved det æstetiske børnemiljø er vi opmærksomme på om vores indretning og udsmykning er stimulerende og inspirerende for børnene. Vi skal se nærmere på om både vores inde-rum og ude-rum fremmer børnenes lyst til bevægelse, deres lyst til at fordybe sig og deres lyst til stille legeaktiviteter. Vuggestuen har fået en skøn ny legeplads, der indbyder til rolige aktiviteter og til fysisk udfoldelse. Vuggestuens inde-rum trænger til et gevaldigt løft både i forhold til indretning og i forhold til det æstetiske læringsmiljø. Personalet gør deres bedste for at vise børnene, hvad der kan leges med og hvor i vuggestue-rummet, men vilkårene er ikke optimale. Det skal vi bestemt have kigget nærmere på. Med Covid-19, har vi været nødsaget til at fjerne en del tæpper og motoriske tumle-møbler, som er vanskelige at gøre rene, det syner derfor lidt tomt i vuggestuen.

Børnehaven bruger 1.salen en sjælden gang imellem, når vejret ikke tilsmiler os. Her skaber vi mindre læringsmiljøer med vores grønne vægge, et sted kan der eksempelvis leges med biler, et andet sted med togbane osv. I den anden ende af 1.salen kan der leges med puder og tumles rundt.

Vi har plakat-rammer med børnenes kreative projekter, hvor vi dokumenterer og skriver kort om børnenes læring i processen.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Vuggestue og børnehave

Det pædagogiske personale lægger stor vægt på, at skabe tryghed i børnegruppen og yde omsorg for hvert enkelt barn, alle børn skal opleve at blive værdsat og dermed turde at bidrage til fællesskabet.

I vuggestuen er det vigtigt, at de voksne går foran og viser interesse for de små lege, der udspiller sig. Når de voksne viser, at de er optaget af børnenes leg og initiativer, bliver de andre børn nysgerrige og tør være med. Både i vuggestue og børnehave skal læringsmiljøet indrettes i mindre grupper, når der er mulighed for det. Her kan de voksne rette opmærksomheden på børnenes initiativer i forhold til at lege sammen, de skal turde at udforske egne grænser og søge det nye og ukendte i andre børn, de skal øve sig i at indgå i nye positioner i legen. Når børnene møder tillidsfulde voksne og betydningsfulde kammerater, giver det børnene en følelse af at være værdsat,

hvilket er med til at styrke barnets selvværd. En god selvværdsfølelse bliver især udviklet i relationen mellem barnet og dets forældre. Vi skal have et godt partnerskab med forældrene, som kan hjælpe os med at få et indblik i, om der er en god relation mellem barn og forældre eller om der er et øget behov for rådgivning omkring forældrerollen. Det kan være at vi i en periode skal have et fælles fokuspunkt i forhold til barnets udvikling, som vi arbejder med både i hjemmet og her i Skovsneflen.

Børnene udvikler deres selvtillid igennem succesoplevelser, det kan være i mødet med de andre børn eller i mødet med en voksen, der italesætter de gode kompetencer, barnet har eller de gode initiativer, barnet tager. Vi gør brug af **Vygotskij's** udviklingsteori "*Zonen for nærmeste udvikling*" i forhold til hvert enkelt barn. Vi ser på hvert enkelt barns udvikling og drøfter i fællesskab, hvor der skal sættes ind, hvor har barnet brug for støtte til at komme et skridt videre i dets udvikling. Det kan eksempelvis være et barn, der ikke kan lide at gynges eller blive svinget rundt. Vi ved, at det er vigtigt at træne barnets vestibulær-sans i forhold til deres motorik og balance. Når vi har et barn, der er udfordret på dette punkt, skaber vi tid og rum til at støtte barnet i langsomt at turde at afprøve gyngeturen, rulleture på gulvet, assistere med en kolbøtte og at afprøve gyngeturen først sammen med en voksen, herefter en stille og rolig gyngetur alene, hele tiden skubbe barnet et skridt videre i den rigtig retning uden at overskride barnets grænser.

Vi skriver i vores læreplanstræ, at vores mål for alle børn er; *at udvikle livsduelige individer med mod på livet og en evne til at begå sig i forpligtende fællesskaber*. For at vi skal opnå dette mål, skal hvert barn have en veludviklet alsidig personlig udvikling. Børnenes alsidige personlige udvikling er hele tiden en proces i udvikling. Når børnene skal opnå livsduelige kompetencer er det en dannelses-proces, som handler om at begå sig i fællesskabet, de skal have en stor portion gåpåmod og robusthed med sig, vide at de er gode nok, at de kan noget, at de hver især har en plads i fællesskabet og at de har en værdi i sig selv. Der sker en udvikling hele tiden, dette beskrives nærmere i læreplanstemaerne, *krop, sanser og bevægelse, kommunikation og sprog, kultur, æstetik og fællesskab, natur, udeliv og science samt social udvikling.*

Der skal være plads til børnenes forskelligheder, dette skal de lære gennem sociale relationer, hvor der ofte vil opstå konflikter i større eller mindre grad, det pædagogiske personale skal hjælpe børnene til at lære at håndtere konflikter. Guide børnene til, hvad de kan sige til hinanden i stedet for at slå, rive, sparke eller bide. Hvis barnet endnu ikke har et veludviklet sprog, sætter den voksne ord på de følelser og den situation barnet står i. At give hinanden et kram efter en konflikt virker ofte bedre end ordet "undskyld", fordi børnene får en fysisk kontakt, som er rar. Børnene griner eller smiler ofte til hinanden, når de har givet et kram og acceptere bedre hinandens forskelligheder, legen kan som regel fortsætte eller børnene skal hjælpes til at finde andre lege-fællesskaber.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnehave

I børnehaven har vi p.t. en børnegruppe på 28 børn. Vi lægger stor vægt på, at alle børn trives og at de er en del af et større eller mindre fællesskab. Vi har fokus på at acceptere hinandens forskelligheder, vi fremhæver hvert barns kompetencer foran alle børn, eksempelvis har vi et barn, der er rigtig god til at finde dyr, men har andre udfordringer, der gør at han har svært ved at deltage i lege-relationer, barnet bliver interessant at lege med, når der skal findes dyr og insekter og børnene får herigennem dannet en positiv relation og de får knyttet nye legerelationer. Vi møder børnene med positive forventninger, spørger ind til deres leg og kan på den måde få andre børn med i legen. Vi observerer hver dag på børnenes indbyrdes relationer. Hvem leger med hvem og er det en god leg for alle eller skal vi som pædagoger gå lidt ved siden af og guide dem videre i legen.

Børnene har rig mulighed for fri leg om formiddagen inden samling samt efter frokost og i løbet af eftermiddagen. Der foregår stor læring i børnenes frie leg og i de rolle-lege, som de selv organiserer. I rollelegen lærer børnene at indgå kompromis med hinanden, de lærer at dele, de lærer at lytte og de lærer at forhandle. I børnenes rolle-lege vil der altid være en eller to, der er igangsætter på legen og herefter kan det udvikle sig til en mere ligeværdig lege-relation, hvor de alle byder ind med det de kan, hver især. Der er også børn, der i lang tid kun har en observerende rolle, de skal lige lære at afkode legens formelle og uformelle regler. Ofte vil der opstå konflikter i legen og det er her, vi voksne støtter og guider børnene til at tale og kommunikere med hinanden. Når vi

ser børn, der ikke leger med andre børn, vil vi altid reflektere i fællesskab over, hvordan det kan være og hvilken årsag eller sammenhæng, der gør at barnet sjældent er en del af en leg. Vi har næsten hver dag refleksioner over de børn, der skal have ekstra opmærksomhed, vi observerer om de har behov for støtte og drøfter i fællesskab hvilken pædagogisk tilgang, vi skal have i forhold til barnet og dets udvikling.

Vi kan se forskel på børnenes lege-fællesskaber herhjemme på legepladsen og nede i skoven. På legepladsen er der flere konflikter og de har svært ved at dele, det legetøj og lege-redskaber, der er til rådighed. Legepladsen er et meget mindre uderum og pladsen er trang, hvis børnene gerne vil lege samme sted. Vi støtter børnene i deres lege-fællesskaber ved at spørge ind til deres leg og anvise dem et bestemt sted at lege. Ved at anvise forskellige steder/rum på legepladsen forhindrer vi, at børnene støder ind i hinandens leg og forstyrrer den leg, andre har gang i. Skoven er et meget større rum, der er ikke meget legetøj til rådighed, kun naturens egne materialer samt de terrarier, lup, fiskenet og save, vi har medbragt. Der er flere steder, hvor børnene kan fordybe sig, i grøften, i klatre-træer, ved dæmningen, i hulen, i savegården osv. Skoven byder på en meget større ramme, som gør at der er færre konflikter børnene imellem. Skoven er større end os alle, hvilket gør, at børnene får en roligere adfærd, fordi de selv pludselig er små i en kæmpe-stor sammenhæng.

Vores små lærings-grupper i skoven er sammensat af os voksne, vi ved som udgangspunkt, hvem der er gode for hinanden og hvordan vi kan sammensætte børnene, så de også lærer noget af hinanden. Vi er meget opmærksomme på, at vi skal tale ordentligt til hinanden og respektere hinandens grænser, vi lærer børnene, at sige fra og at blive bevidste om egne grænser.

Vi har samling om formiddagen og om eftermiddagen, hvor vi øver børnene i at lytte til hinanden, række hånden op og få taletid. I vores mindre læringsgrupper laver vi forskellige aktiviteter, der eksempelvis er med til at lære børnene at samarbejde og ved at få en fælles oplevelse gennem en bestemt aktivitet styrker vi børnenes fællesskabsfølelse og giver dem mulighed for at være en del af et fællesskab.

Vi bestræber os på at have en god dialog med forældrene, når de henter deres barn, vi kan eksempelvis fortælle om en god eller sjov oplevelse barnet har haft i fællesskabet, eller hvilke børn, der har leget godt sammen, og selvfølgelig fortæller vi også om, hvis børnene har været kede af det, hvis lege-relationerne har været svære i dag eller om andre små konflikter. Det er vigtigt for os, at forældrene forstår, at det indimellem er rigtig godt at have konflikter med de andre børn, fordi de hver især lærer så meget af det, de lærer noget om hinanden, men også om sig selv og egne grænser.

Vuggestue

I vuggestuen handler det først og fremmest om at skabe tryghed i gruppen, de voksne yder den nødvendige omsorg for at alle føler sig trygge og hjælper børnene med at få øje på hinanden. De helt små vuggestue børn, er meget nysgerrige og udforskende på alt hvad de ser, de vil gerne mærke, føle og smage på legetøjet. De hiver fat i alt der er inde for rækkevidde, også det legetøj andre børn har i hånden. De voksne går ved siden af barnet og støtter barnet i den nysgerrige adfærd, og lærer børnene at dele legetøjet. De voksne sætter ord på barnets ageren og sætter ord på den gode og hensigtsmæssige adfærd.

Børnene skal lære at aflæse ansigtsudtryk, at forhandle og indgå kompromisser. De voksne deler børnene i mindre lege-grupper enkelte dage i ugen. Her sættes børnene sammen i forhold til at kunne lære noget af hinanden samt at kunne udvikle nye lege-relationer. En gruppe af børn kan eksempelvis være på 1.salen og lege motorik-bane, hvor de venter på tur på forhindringsbanen eller hjælpe hinanden igennem banen ved at holde i hånd. Nede på stuen leges der te-selskab eller madlavning i legekøkkenet. Her hjælper børnene hinanden med at dække bord, lave mad. Den voksne sætter ord på legen og guider børnene, når noget bliver svært.

På stuen kan der også leges med dukker, her er der gode muligheder for rolle-lege, børnene udvikler deres omsorgs-evne og de sociale relationer øves, når rollerne i legen skal fordeles.

Ved konflikter mellem børnene, sætter de voksne ord på børnenes følelser og initiativer. De beder børnene om at kigge på hinanden, aflæse hinandens ansigtsudtryk og opfordrer dem til at give kram og være kærlige overfor hinanden. Dette understøtter børnenes udvikling af sociale relationer og udvikling af empati.

Når børnene leger i små grupper, små fællesskaber mødes alle børn med en positiv forventning, børn er forskellige og har forskellige ressourcer, vi fremhæver det positive ved hver enkelt barn, hvilket gør at børnene oplever at kunne noget hver især, at de hver især har noget at bidrage med, hvilket gør dem værdifulde for fællesskabet.

Social udvikling i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnenes sociale udvikling sker igennem leg over hele dagen. De lærer af hinanden og med hinanden. I legen bruger de også deres sproglig kompetencer, når der skal kommunikeres. De positionerer sig i legen alt efter, hvad de hver især er gode til, måske er der et barn der har gode grovmotoriske kompetencer, hvilket smitter af på de andre børn, som også vil lære det. Børnene indgår i legen med forskellig viden og kan hver især bidrage med den viden, det kan være viden om noget kulturelt eller viden om naturen.

Vi bruger især naturen og udelivet her i Skovsneglen som en ramme for børnenes sociale relationer. Vi oplever, at det er en tryk og rummelig ramme, hvor børnene har mange muligheder for at udvikle deres sociale kompetencer.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Vuggestue.

Størstedelen af børns sprogtilegnelse sker i 0-3 års alderen, det er derfor vigtigt at sproget bliver understøttet og tilpasset både det enkelte barn i forhold til hvor det er i sin udvikling og i fællesskaber med de andre børn på stuen. I vuggestuen er der sprogudvikling og sprogtilegnelse over hele dagen og i stort set alt hvad vi laver med børn. Uanset om vi er på stuen, legepladsen, spiser, skifter ble eller tager tøj på. Det er den voksnes opgave at sætte ord på børnene i alt, hvad de laver eller gør i løbet af dagen. Dette vil udvide børnenes ordforråd og understøtte og udvikle deres selvforståelse.

Børnenes leg.

For de mindste børn 8-18 mdr. sætter vi ord på fx. At sige ”du kravler”, ”du leger med...”, ”du blev lige ked af det”. Dette hjælper barnet med at få en større selvforståelse af hvem det er, hvad de

gør og hvad alt omkring barnet er. Derudover forsøger vi at understøtte vores kommunikation med de mindste børn med tegn til tale. Vi har udvalgt nogle tegn som giver mening for børnenes hverdag og har dem hængende rundt omkring på stuen. Det er tegn som: Læse, bog, synge, lege, stop, go morgen, farvel, spise, drikke, færdig, sove.

For børnene i 19- 35 måneders alderen, sætter vi stadig ord på, men i mindre grad, vi stiller åbne spørgsmål og venter på barnets svar. Vi gentager, hvad børnene svarer i den rigtige ordstilling, så barnet kan høre den rigtige måde at lave ordstilling på eller den rigtige måde at udtale ordet på. I denne alder sætter vi ord på, hvordan man kan lege forskellige lege med det legetøj vi har på stuen og hjælper med at forstå, hvordan man kan lege med legetøjet sammen med de andre børn, hele tiden kombineret med åbne spørgsmål, så børnene selv deltager og bidrager til samtaler i legen, hermed lærer børnene at bruge sproget i sociale sammenhænge.

Til morgensamling, en rutine-situation.

Hver morgen kl. 09.00 har vi morgensamling, hvor vi spiser formiddagsmad. Alle er med og vi sidder omkring bordene. Vi tager vores sangkuffert frem, vi starter altid med at synge en godmorgensang med alle navnene på de børn og voksne som er til stede. Sangen ender med "jeg synes, at der mangler nogen"? Hvorefter vi spørger børnene om de kan se, hvem vi mangler. Vi tager en ting op af vores sangkuffert, som symboliserer en eller flere sange, vi taler med børnene om, hvad det er fx. en ko og bagefter tæller vi til 3 og synger "Jens Petersens ko". Vi afslutter altid med at sige: "snip, snap, snude nu skal vi ha klude", en tydelig afslutning, børnene får hver især en klud og øver sig i at vaske og tørre sig selv.

Til frokost.

Til frokost har vi en fast rutine med masser af gentagelser. Vi starter altid med, at et af de største børn henter og deler alle med kasserne ud. Vi har faste pladser, og vi sidder i mindre grupper og spiser. Vi sætter ord på det vi spiser, hvad vi spiser med, hvordan det smager og hvad farve det har. Vi har små dialoger med børnene om det de udviser interesse for den pågældende dag.

På toilettet

På puslebordet og ved bleskift er der rigtig meget sprogstimulering. Her er en god mulighed for kommunikation mellem den voksne og barnet uden for mange forstyrrelser af andre børn. Her sætter vi ord på hvad vi gør, vi peger og taler med barnet om tøjet eksempelvis. Vi spejler barnets lyde, fx. hvis vi taler om barnets bukser og barnet peger på bukserne og siger "buu" så kan vi sige "ja, bukser, det er dine bukser, dem skal du have på nu"

De større børn, som allerede har sprog og kan lave mindre sætninger, guider vi ved sige: Nu skal du tage dine bukser af og taler med barnet og stiller åbne spørgsmål til det vi er i gang med. Når barnet siger en sætning med forkert ordstilling eller sige mig i stedet for jeg, gentager vi barnets sætning med de rigtige ord og den rigtige ordstilling og sætter flere ord på.

En pædagog fra vuggestuen, som pt er på barsel, har hver mandag og fredag haft læse-leg for de 1,5 til 3 årige vuggestuebørn. De er opdelt i 2 små læsegrupper med ca. 3 børn i hver. Til læse-leg læser vi den samme bog over en periode på 1-2 måneder. Vi starter altid med at læse bogen igennem, derefter taler vi om den og til sidst leger vi med noget fra historien, eksempelvis kan vi gå på jagt efter forskellige farver, lege zoologisk have, lege telttur eller smage på nogle forskellige ting. Alle forældre til de børn som er med til læse-leg den pågældende måned får en seddel med hjem, hvor de bliver informeret om hvilken bog vi læser, hvad den handler om, og hvad vi vil

snakke om, den næste måneds tid. De får også en lille beskrivelse af, hvad læse-leg er og hvordan de eventuelt selv kan bruge det, når de læser med deres børn derhjemme.

Børnehaven

Børns kommunikation og sprogtilegnelse udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber og med andre børn og med det pædagogiske personale i børnehaven. Vi har et stort ansvar som pædagogisk personale i at være gode tydelige rollemodeller og igennem hele dagen tilrettelægge og skabe og udvikle læringsmiljøer, der fremmer børns kommunikation og sproglige udvikling. Den sproglige udvikling er af stor betydning for barnets generelle udvikling. Sproget binder sammen på hele udviklingsområdet hos barnet og kommunikation og interaktion er en forudsætning for en typisk sprogudvikling.

Det centrale for børnenes sprogudvikling er at læringsmiljøerne støtter op omkring kommunikation og interaktion og vi som rollemodeller guider børnene i at indgå i fællesskaber og støtter og hjælper børn der er udsatte med at blive inviteret ind i legen,

Sproget læres gennem:

- Rim og remser
- at lytte og fortælle historier
- tegne og male oplevelser og ønsker
- skrive bogstaver og tal
- synge
- udtrykke følelser
- at sige til og fra
- at sætte ord på handlinger i meningsfuld sammenhæng.
- initiativ og respons med den voksne

Over hele dagen arbejder vi med læringsmiljøer der har fokus på sprog og kommunikation:

Morgenmaden

Garderoben

Frokosten

Toilettet

Fri leg

Voksenstyrede strukturerede aktiviteter

Fællessamlinger

Små læringsgrupper.

I børnehaven har vi valgt at arbejde i mindre grupper flere gange om ugen. Vi opdeler dem i en storbørnsgruppe med fokus på skoleforberedende aktiviteter, 2 blandede grupper og en 1 gruppe som har fokus på sprog. Her tilrettelægger vi læringsmiljøer med udgangspunkt i børnene og hvor der i alle grupperne er plads og tid til nærværende voksne som kan sætte ord på børnene, guide, benævne, turtagning og interaktion.

Samspillet er vejen til sprogudvikling og den er kortere i arbejdet i små grupper.

En dag om ugen har vi dialogisk læsning med en mindre gruppe. Det er børn fra de 2 mindre mellemgrupper og det går på skift mellem børnene og den voksne udvælger børnene. Den voksne vælger en bog med et aktuelt tema og vælger nogle fokusord ex. 3 ord som er gennemgående i bogen og som børnene får kendskab til og lære hvad betyder.

I børns sprogudvikling fra 3-4 år, sker der rigtig meget, især ordforrådet er markant udvidet og her er netop dialogisk læsning den bedste måde at gøre det på.

Sproggruppen 2 gange ugen har fokus på former, figurer, farver, turtagning, udtale og meget andet. Uanset om vi er i skoven eller hjemme i børnehaven, har vi grupper hvor vi maler, laver former af pinde eller andet naturmateriale, Tæller grene, finder kryb og kravl eller leger rollelege med den voksne som skifter mellem at være aktiv i legen og observerende på legen. Der er en vekselvirkning mellem at tage børnenes perspektiv og tilføre legen noget nyt.

Morgensamlinger og eftermiddagsmad

I børnehaven har vi til formiddagsmaden kl. 9.00 og eftermiddagsmaden kl. 14 fællessamling, hvor der er tid til dialog. De byder ind og der er tid til respons på børnenes ytringer og fortællinger. Alle børn har ret til at ytre sig og blive hørt. Nogle børn har brug for at blive understøttet i at tage deres tur. Der er højtlesning og historiefortælling og/eller samtaler og dialog om aktuelle emner i og omkring børnehaven og hvad der kommer fra børnene. Rim og remser og gættelege.

Garderobe og toilettet.

Det er vigtigt med nærværende voksne der guider og responderer på børnene undervejs. Sætter ord på børnene og deres handlinger. Det øger deres selvhjulpethed og træner sproget med turtagning, dialog og ordforråd.

Sprogvurderinger.

I Skovsneglen bliver alle børn sprogvurderet når de er ca. 3,4 år. Også de børn der tilsyneladende følger en alm. typisk sprogudvikling. Dette for at afdække eventuelle sprogproblemer. Tidlig opsporing og indsats fra starten giver børnene bedre muligheder for at udvikle deres sproglige kompetencer. Sprog materialet er sammen med daglige observationer, gode og stærke læringsmiljøer og forældreinddragelse. Gennem partnerskab med forældrene inddrager vi forældrene i sprog arbejdet og bringer deres viden om deres barn i spil, så vi sammen opnår det bedste resultat.

Sprog og kommunikation (herunder også sang og musik) er værktøjet til at få dagligdagen og de øvrige læreplanstemaer i spil i hele børnegruppen. Udvikling af sprog og øvelse i at kommunikation er derfor i vores opfattelse grundlaget for, hvor godt man er stillet i livet efter børnehaven.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vuggestue: Det pædagogiske personale skal støtte børnene i at udforske kroppen, de skal støttes til at bruge kroppen, udfordre kroppen, eksperimentere, mærke efter og passe på kroppen gennem både bevægelse og ro, hermed lægges grundlaget for børnenes fysiske og psykiske trivsel. Børnene skal have mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg. Det pædagogiske personale skal selv vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse for at motivere børnene. Gennem kropslige erfaringer i det sociale samspil støtter vi børnene i deres udvikling af kropsidentitet.

Vuggestuen arbejder især ud fra de 3 motoriske grundsanser.

- 1) Den vestibulære sans
- 2) Den taktile sans
- 3) Muskel og led-sansen (Den proprioceptive sans)

Vuggestuebørnene skal have stimuleret deres vestibulære sans ved at gynge, vugge, snurre, trille, bevægelser, hvor hovedet drejer, vender nedad, til siden og op. Den vestibulære sans styrkes også ved at se bevægelse. Inde på stuen, kan børnene få en lille sving-tur af de voksne eller øve sig i at få hovedet nedad, de kan hoppe ned og vælte/trille rundt på madrassen. På 1.salen har børnene god plads til at øve balance på forhindringsbane, trille ned ad bakken på madrasser og kravle op og ned ad diverse puder og legemadrasser. Ude på legepladsen kan de gynge, rut-sje og gå balance på kanten af sandkassen. Når børnene er på tur, oplever de forskelligt terræn,

vi møder vandpytter, som børnene hopper i, går på græs, asfalt og skovbund. Finder bakker, hvor vi kan trille og løbe nedad.

Vuggestuebørnene skal have stimuleret deres taktile sans gennem sansestimulering. Børnenes taktile sans skal øves i at mærke *tryk, kulde, varme, smerte samt de forskellige strukturer som rund, kantet, spids, hård, blød, ru, glat og vådt*. Ved at stimulere børnenes taktile sans fremmer vi en følelse af velvære, ro, afspænding, lavere blodtryk og reducere af stress. Vi gør brug af massage, bløde klap på ryggen, langsomme strøg/bevægelser på kroppen, evt. med en lille massagebold, og de lidt hårdere bevægelser som at give knus og kram og tegne med en finger på ryggen. Vi har afslapning med rolig musik og laver sansekasser med forskellige ting, som børnene skal røre ved, eksempelvis noget blødt/hårdt, vådt/tørt, varmt/koldt. Børnene kan både føle med deres hænder, men også med deres fødder ved at gå på forskellige underlag med bare fødder, eksempelvis på græs, sten, sand og skovbunden.

Vuggestuebørnene skal have stimuleret deres muskel og led-sans. Bevægelse er det største nøgleord, derfor skal det pædagogiske personale give børnene gode rammer, så der er plads til bevægelse. På stuen klatrer børnene op på Bobles møblerne og hopper ned på madrassen, på 1. salen kan kroppen udfolde sig i større bevægelser, trille, løbe, gå på line, klatrer op og springe ned. Vi udfører bevægelsesaktiviteter med en mindre gruppe, hvor der indgår en lille historie, som børnene skal følge, børnene bevæger sig i forhold til historiefortællingen. Vi vil også arbejde mere med børneyoga.

Børnehave

Børnehavebørnene får brugt deres krop i mange situationer i løbet af dagen, På legepladsen udfordres deres grovmotorik, vi har balancebane, klatrevæg og klatretræer, sansegyng, gravearbejde i sandkassen, løbecykler, rutsjebane, vippe, vi hopper ned fra bænken og har bevægelsesaktiviteter som *fisker, fisker, hvor dybt er vandet?* Her skal børnene kravle, trille, hinke, hoppe, liste, løbe osv.

På gåturen ned til skoven udfordres børnene på deres udholdenhed, de øver sig i at gå sammen to og to, holde ind til siden og være opmærksomme i trafikken. Nogle børn synes, det er hårdt at gå den lange tur på 1,3 km ned til skoven, men overvinder alligevel gåturen. Asfalten på vej ned til skoven mærkes på en bestemt måde og skovbunden i skoven mærkes på en anden måde. I skoven kan børnene kravle op og ned af skrænter, de kan klatre op i træer og hoppe ned. Børnene udvikler deres kropsfornemmelse, når de afprøver grænser og øver sig i nye bevægelsesmønstre. De spejler sig i hinanden og ser, at nogle kan klatre højt op eller tør at springe over grøften, det skal afprøves og testes af, hermed sker en udvikling hos det enkelte barn.

Vi har fokus på kropsfornemmelsen, når vi lige før et måltid taler om, at vi er ved at være sultne. Hvordan føles det nede i maven. Vi taler om, at kroppen har brug for energi igennem maden, sådan at vi kan lege og bevæge os hele dagen. Vi er meget opmærksomme på, at børnene får godt med mad igennem dagen, da vi er ude hele dagen fra kl. 8.00.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vuggestuen inddrager *naturen og udelivet* ved at have en fast ugentlig tur-dag, hvor børnene får mulighed for at fordybe sig og blive fascineret af naturens materialer og fænomener. Vi gør også brug af legepladsens uderum som et trygt afgrænset rum til at sanse og bevæge sig.

Vuggestuebørnene oplever at være ude hele året rundt og får herigennem en fornemmelse for de skiftende årstider og de får sanseoplevelser via forskellige naturfænomener som regn, blæst, kulde, varme og sne. Det pædagogiske personale omkring børnene støtter børnene i at være nysgerrige på naturen og dets materialer som eksempelvis sten, blade, pinde, blomster, kastanjer, grankogler mm.

Udelivet og naturen giver mulighed for at lave konkrete aktiviteter med børnene som eksempelvis insekthoteller, finde regnorme og kompostere, grave efter små insekter og dyr i jorden, bruge forstørrelsesglas til at undersøge dyret nærmere, bygge huler og tårne samt lave forhindringsbaner af naturens materialer.

De voksne forbereder også aktiviteter, som giver børnene oplevelser og viden indenfor *science*, eksempelvis ved at tale om former, finde former i naturen, mærke på forskellige former, de øver sig i at identificere tunge og lette ting. Til dette formål kan der eksempelvis benyttes en vandbane, hvor fjer, både, pinde mm. kan afprøves i vandet som element.

Vuggestuen bruger også *science*, når vi er inde, børnene har legetøj, der giver børnene mulighed for at lære om tal, farver og former. Vi bringer naturen med ind, eksempelvis laver vi kartoffeltryk og æbletryk til at lave malerier.

Børnene skal opleve at de voksne er nysgerrige sammen med dem gennem hele dagen, det er derfor vigtigt at følge børnenes spor i de forskellige læringsmiljøer, der er skabt for dem i løbet af en dag. Der er også læring i en garderobe-situation eller i en bleskift situation, hvor snakken nogle gange ledes hen på naturens temaer.

Børnehaven inddrager *naturen og udelivet* hver dag. Vi går udenfor hver morgen kl. 8.00 og fra april til november går vi i skoven 3 dage om ugen fra kl.9.00 til 15.00. Nede i skoven har vi en fast base, hvor vi samles hver dag i vores rundkreds, rundkredsen er indrammet af store grene, som børnene har været med til at finde, der er også en knagerække til børnenes tasker, børnene har således en fast ramme omkring sig og et udgangspunkt, der er det samme hver gang vi er i skoven. Det skaber en tryghed for børnene, hvilket giver dem bedre muligheder for at være nysgerrige og udforske, fordi de er trygge i den ramme, vi har sat op nede i skoven.

I skoven er der tid til ro og fordybelse. Tirsdag og torsdag deles børnene i mindre lærings-grupper, nogle tager længere ind i skoven og laver en planlagt aktivitet og med madpakkerne i rygsækken, kan den lille gruppe fordybe sig og spise, når de bliver sultne for at vende tilbage til basen ved 12 tiden. De største børn er i gruppe sammen og resten er fordelt sådan, at grupperne fungerer optimalt alt efter deres kompetencer, der kan rokeres rundt, hvis vi oplever at en anden konstellation af børn er bedre for hinanden.

Om onsdagen er vi alle samlet ved og omkring basen, der er dialogisk læsning og læse-leg på programmet, også i mindre grupper.

Mandag og fredag er vi hjemme på børnehavens legeplads, hvor vi laver mad over bål hver fredag. Børnene er med til at tilberede maden, de hjælper med at snitte og skære grøntsager ud og hjælper med at finde brænde til bålet. Enkelte gange er vi heldige, at jægeren har været på jagt og kommer forbi med ænder, fasaner eller råvildt, som vi kan få med ned i den store gryde over bålet.

Børnene i børnehaven oplever hver dag naturen og udelivet, de oplever årstidernes skifte året rundt, der er gode muligheder for at sanse og bevæge sig på vores afgrænsede legeplads, vi har sansegynge, klatretårn, rutchebane, forhindringsbane, sandkasse og træstammer og stubbe, hvorunder vi kan finde små dyr og insekter. Mulighederne for at sanse naturen bliver endnu større, når vi bevæger os ud i det vilde rum, som er marken, søen og skoven. I skoven lærer børnene, at bruge naturens materialer i deres leg, de konstruerer nye ting ud af det de finder, de klatrer i træerne og leger, at de selv er dyr, de bygger en dæmning af store grene, de udfordrer deres grovmotorik og klatrer op og ned af skråninger og grøfter. I skoven finder vi ro og vi fordyber os i de dyr eller insekter vi finder, vi har eksempelvis fordybet os i myren over en længere periode og lige nu har vi et haletudse-projekt, der har kørt over flere måneder. Børnene har selv været med til at fiske efter haletudse-æg, de har hjulpet med at passe dem i terrariet og de har fulgt udviklingen fra haletudse, til de begynder at få ben og til at blive til fine små frøer. Børnene ved at næste skridt bliver at de skal tilbage til den sø, de kom fra, for der kan de blive til store frøer og så kan der komme nye små haletudse-æg til næste år. Gennem disse små projekter lærer børnene om naturens gang, de lærer at fordybe sig og de opnår en ny viden om de dyr, der lever i ved skov og sø.

Vi har fokus på bæredygtighed og biodiversitet. Vi lærer børnene at passe på de dyr, de finder og slippe dem fri igen, når de er blevet undersøgt nærmere. Vi lærer børnene at have respekt for naturen og opfordrer til at vi rydder op efter os og indsamler skrald. Vi hjælper dyrene, eksempelvis lægger vi de indsamlede nødder til egernet ved foden af træet, vi lærer at vi kan spise naturen og børnene er med til at plukke spiselige planter og blade. Vi har altid save med i skoven, vi har en save-gård indrammet af reb, hvor børnene ved, at det er her de må save i de døde grene.

I vores mindre læringsgrupper kan der være forskellige projekter, en gruppe bruger ofte naturen og skoven som ramme til at lære sprog, en anden gruppe kan have et projekt omkring kartoffel-fælder eller om naturens små økosystemer. Vi sætter fokus på *science*, når vi tæller og lærer om

antal i forskellige sammenhænge, ved samling har vi fokus på turtagning, når børnene på skift vil fortælle noget.

Børnene bruger science hver dag, når de skal lokalisere og placere sig i det store vilde rum, som skoven er. Vi bruger skovens materialer til at sætte fokus på stor og lille, bred og smal, tung og let osv. Vi er nysgerrige på naturens fænomener og vi bestræber os på at være nysgerrige som det første sammen med børnene, vi sanser og stiller spørgsmål og prøver i fællesskab at finde forklaringer, først til sidst kan vi introducere dem til en mere faktuel viden om det, vi undersøger og har fordybet os i.

I ferieperioder tager vi på ture ud af huset med bus og tog. Her oplever vi eksempelvis byens muligheder og strandens naturoplevelser. En gang om året, tager vi alle på bondegårdstur og oplever, hvordan livet på bondegården udspiller sig.

Natur, udeliv og science i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alle de dejlige og lærerige naturoplevelser, børnene får her i Skovsneglen er med til at udvikle deres følelsesmæssige udvikling, de får en bedre kropsfornemmelse og gode motoriske kompetencer. Børnene får hele tiden nye oplevelser og stifter bekendtskab med ny viden, hvilket er med til at udvikle deres kognitive kompetencer. Naturen indbyder os til at kommunikere sammen, vi taler om det vi oplever og sanser, hvilket er med til at udvikle børnenes sproglige kompetencer.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Skovsneglen har vi en profil, der knytter sig stærkt til skov og natur, derfor bruger vi ofte naturen som omdrejningspunkt i forhold til kreative aktiviteter.

Vuggestue: Det pædagogiske personale skal sikre, at alle børn har mulighed for deltagelse i fællesskaber. Alle børn har ret til at være en del af et fællesskab. Vi skal sikre dette ved at sætte rammer, der muliggør deltagelse for alle børn. Vi skal planlægge kulturelle og æstetiske aktiviteter, der aktiverer børnenes sanser og følelser, gerne i mindre læringsgrupper, hvor der er plads til at møde nye sider af sig selv og nye sider af de andre børn.

Det pædagogiske personale kan eksempelvis planlægge en lille leg, hvor der er fokus på forståelse af forskelligheder, stor/lille, dreng/pige, mørk/lys, forskellige hårfarver, øjenfarver, farver på tøjet mm. Det pædagogiske personale skal især have fokus på at lade de mindste sanse, de skal mærke og lege med forskellige materialer. Her kan naturen og naturens materialer bruges, der kan indsamles blomster, pinde og nødder og herefter laves små collager ud fra de materialer børnene har fundet. I selve processen skal børnene have mulighed for selvbestemmelse, eksempelvis eget valg af farver og former. Ved kreative processer, skal der være plads til at eksperimentere og afprøve, det kan være en sanse-proces, der ikke behøver at ende ud i et endeligt produkt.

Børnene skal være medskabere og have mulighed for medbestemmelse, eksempelvis når der synges de velkendte sange fra kufferten med de små figurer. Her kan børnene på skift få lov til at

bestemme hvilken sang, der skal synges ved at vælge en af figurerne fra kufferten. Børnene indruges, når de er med i en lille gruppe omkring dialogisk læsning. Her læses der op fra en bog, men børnene er med i dialogen om bogen og dens indhold. Vi taler om fokus-ord fra bogen og udvider på den måde børnenes ord-kendskab, børnene kommer i tanke om noget, de gerne vil fortælle, noget de har oplevet, her lærer børnene kunsten at fortælle, de lære at lytte til hinanden og vente på tur. Det pædagogiske personale introducere også børnene for musik og sange. Børnene kan bruge deres krop til at danse og til at udtrykke, hvad sangen handler om.

Vi skal have os for øje, at børnene har mulighed for at bruge deres fantasi, deres kreativitet og nysgerrighed, vi hjælper dem godt på vej ved at give dem erfaringer med forskellige materialer og redskaber. Når børnene kommer på tur i skoven, er der ikke noget legetøj, her skal de bruge deres kreativitet og fantasi til enten at konstruere noget ud fra naturens materialer (en pind bliver til en fiskestang) eller de kan fordybe sig i en rolle-leg, eksempelvis at lege dyr, der er på jagt efter mad i skoven. I skoven og ude i naturen er der ro til at fordybe sig, vi bliver ikke forstyrret af et stort udvalg af legetøj og lege-redskaber. Børnene bliver rigtig gode til at fordybe sig og til at konstruere noget nyt af naturens materialer.

Vuggestuen deltager også i vores traditioner og kulturelle arrangementer, i det omfang det kan lade sig gøre. Der er kirkebesøg ved juletid og faste traditioner i december måned. Fastelavn, påske, høstbazar og lanternefest er også tilbagevendende traditioner, som børnene husker og tager del i. Høstbazaren er tilrettelagt af forældrene og giver et stærkt fællesskab forældrene imellem og de børn der deltager oplever et fællesskab omkring arrangementet og de oplever at Skovsneglen også kan være en festplads og ikke kun en legeplads.

Børnehave: Det pædagogiske personale skal sikre, at alle børn har mulighed for deltagelse i fællesskaber. Alle børn har ret til at være en del af et fællesskab. Vi skal sikre dette ved at sætte rammer, der muliggør deltagelse for alle børn. Vi skal planlægge kulturelle og æstetiske aktiviteter, der aktiverer børnenes sanser og følelser, gerne i mindre læringsgrupper, hvor der er plads til at møde nye sider af sig selv og nye sider af de andre børn.

I børnehaven skal vi arbejde på at børnene får et større ejerskab i forhold til vores faste traditioner, vi skal inddrage børnene mere i planlægningsprocessen og være gode til at fordybe os sammen med børnene omkring de traditioner, der følger med når vi holder julehygge i december, det at gå i kirke, at klippe påskepynt, gækkebreve, at male lanterner til lanternefesten, hvad betyder det, at vi klæder os til fastelavn og hvorfor har vi denne tradition. Vi skal blive bedre til at få børnenes perspektiv ind i vores faste kulturelle traditioner.

Når vi er i skoven, er der plads og tid til at børnene kan fordybe sig. Det giver rum til fantasi, nysgerrighed og mulighed for at konstruere noget nyt. I skoven kan vi rigtig mange ting, vi kan sagtens have en bog med, som en lille gruppe fordyber sig i med plads til at tale om fokus-ord og plads til at historien kan igangsætte en leg med de samme temaer, som historien indeholdt.

Vi har også haft søm med til at konstruere biler ud af træ. Vi har haft enkelte materialer med fra værkstedet inklusive saks og lim, som sættes sammen med naturens materialer og hermed bliver til en lille pynte-genstand, de kan få hjem at hænge op.

Vi laver små teaterstykker i skoven, hvor børnene selv er med til at bestemme roller, det kan være Hans og Grete eller De 3 små grise. Børnene kan være helt opslugt af et bestemt eventyr i lang tid og så afprøver de historiens forskellige roller i trygge rammer sammen med en voksen, der guider dem videre i historien. I april 2019, brugte vi deres interesse for de 2 eventyr til at lave et teaterstykke for forældrene ved de store børns afslutningsfest. Vi har masser af gode ideer til flere aktiviteter, der skal afprøves og selvfølgelig med børneperspektivet for øje og med opmærksomhed på, hvad der interesserer den børnegruppe, vi har lige nu.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi skal i Skovsneglen gå fra at have haft en refleksions kultur i mange år, til at få oparbejdet en evalueringss kultur.

Dette arbejde kommer ikke fra den ene dag til den anden, men er en lang proces som kræver øvelse og planlægning.

Det at se på børnenes læring er ikke fremmede for pædagogerne i Skovsneglen, men det at skulle se på egen pædagogiske praksis for at ændre på læringsmiljøet, er en ny måde, som går tæt på den enkelte og på gruppen.

Dette har vi øvet os på igennem længere tid på personalemøder ved brug af forskellige modeller. De modeller vi har valgt at bruge er flg.:

SMITTE-model, Skema til handling, redskab til selvevaluering.

Vi gør brug af procesbestyrer i vores evalueringssprocesser. Disse foregår på vores personalemøder, hvor vi planlægger fremadrettet ved at gøre brug af ovenstående modeller og vi evaluerer på de overståede aktiviteter og aftaler vi har indgået tidligere.

Til vores løbende dokumentation/data indsamling har vi valgt flg.:

Særlige analyse-modeller udarbejdet til et bestemt læringsmiljø.

Børne-interview

Video-optagelser

Tegninger

Billeder, piccollage

Udstillinger

Fortællinger

Observationer

Cafe aftener med forældre. (partnerskab, brobygning)

Screeninger (sprogvurderinger, Trasmo, pædagogiske profiler)

Til evaluerings arbejdet skal der afsættes ressourcer, sådan at evalueringsarbejdet kan systematiseres i hverdagen. Evaluerings arbejdet skal tale til medarbejderne og give mening, for at det kan lykkes. Vi vil derfor have fokus på vores forpligtende fællesskab i personalegruppen.

Vi vil som minimum en gang om måneden drøfte og reflekterer over vores pædagogiske praksis på personalemøder samt planlægningsmøder.

Vi vil ligeledes have fokus på refleksion ved personaleweekender, møder med forældre, bestyrelsesmøder, netværksmøder og ved faglig sparring.

Vi kan se vi er på vej, når følgende tegn bliver synlige:

Nye fokus områder dukker op, vores dokumentation danner grundlag for analyse af og systematisk refleksion over sammenhængen mellem læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse og når børnenes perspektiv indgår i vores evalueringer.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Gennem vores nye etablerede evalueringskultur med en mere systematisk indsamling af dokumentation og analyse af denne, refleksioner og udvikling af den pædagogiske praksis, kan vi evaluere på, om der er områder i læreplanen, der efter 1-2 år ser anderledes ud end beskrevet, hvilket der givetvis vil være, fordi børnegruppen vil ændre sig, og vi må tilpasse vores pædagogiske læringsmiljøer til børnegruppen.